

CENTENARUL TRATATULUI DE LA TRIANON

THE CENTENARY OF THE TREATY OF TRIANON

*Colonel (r) prof. univ. dr. Gheorghe BOARU**

*Rareș - Gabriel BERCARU***

Rezumat: Îndeplinirea idealului național a reprezentat o constantă a timpului pentru poporul român. Proclamarea Marii Uniri poate fi considerat un vis devenit realitate pentru multe generații care și-au dat viața pentru crearea statului național unitar modern. În cadrul Conferinței de pace de la Paris, Tratatul de la Trianon ocupă un rol însemnat în istoria statală deoarece acesta reprezintă ultimul pas al garanției diplomatice teritoriale pentru obiectivul obținut în anul 1918.

Până la semnarea actului din data de 4 iunie 1920, atât pe front cât și la masa negocierilor, românii au dat dovadă de o credință uimitoare reușind să protejeze dorința națională de interesele externe.

Prevederile actului propriu - zis sunt relevante în raport cu adevărul istoric. Un popor format din națiuni nu poate supraviețui sentimentului de patriotism. Reatribuirea teritoriilor de drept a reprezentat recompensa statului român pentru determinarea susținută pe plan internațional.

Odată obținută garanția diplomatică, aceasta, alături de cea politică și militară, a condus spre triumful existenței unei națiuni cu un teritoriu puternic disputat.

Cuvinte cheie: idealul național; proclamarea Marii Uniri; Conferința de pace de la Paris; semnarea Tratatului de la Trianon; garanție diplomatică; principul naționalităților.

Abstract: The fulfillment of the national ideal was, in time, a constant goal for the Romanians. The proclamation of the Great Union can be considered a dream come true for many generations who gave their lives for the creation of the modern unitary national state. Within the Paris Peace Conference, the Treaty of

* Membru titular al Academiei de Științe ale Securității Naționale, Membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România, E-mail: boarugheorghe@yahoo.com.

** Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, E-mail: bercaru_rares@yahoo.com.

Trianon occupies a significant role in our history because it represents the final step of the territorial diplomatic guarantee for the goal achieved in 1918.

Until the date of 4 June 1920, which is the actual day when the diplomatic act was signed, on the front and at the table of the negotiations, the Romanians had shown astonishing strength in their beliefs, managing to protect the national desiderata against external interests.

The provisions of the Act are relevant in relation to historical truth. A people made of nations cannot survive against the feeling of patriotism. The reassignment of the territories represented the Romanian state's reward for the internationally supported determination.

Once the diplomatic guarantee was obtained, together with the political and military guarantees, it led to the triumph of the existence of a nation with a heavily disputed territory.

Keywords: *the national ideal; the proclamation of the Great Union; the Paris Peace Conference; the signing of the Treaty of Trianon; diplomatic guarantee; the principality of nationalities.*

Introducere

Istoria națională ilustrează întreaga existență a unui stat, o oază de inspirație întipărită în conștiința națională. Aceasta nu trebuie nicidecum neglijată deoarece „*cei ce nu-și pot aminti trecutul sunt condamnați să-l repete*”¹.

Astfel, pentru a redeschide apetitul de cunoaștere a cititorilor și pentru a aduce un mic omagiu ostașilor țării ne vom fixa repertoriul asupra unor evenimente petrecute în urmă cu aproximativ o sută de ani, într-o vreme încercată de noi provocări pe plan diplomatic și de puternice dorințe de acreditare a statului național unitar român pe plan internațional.

„Participarea României la Primul Război Mondial pentru atingerea obiectivului său fundamental urmărit de veacuri - unitatea națională - s-a materializat prin campaniile din anii 1916, 1917 și 1918 - 1919, caracterizate printr-un înalt patriotism și spirit de sacrificiu a românilor, prelungindu-se, în mod logic, și după încheierea oficială a primei conflagrații mondiale a secolului al XX-lea, prin realizarea Marii Uniri și

¹Citat clasic din George Santayana (1863 - 1952), disponibil la <http://www.citatepedia.ro/index.php?id=9241>, accesat la data de 10.10.2019).

apărarea unității naționale”².

Primul Război Mondial (1914 - 1918) a reprezentat pentru statul român cadrul oportun pentru împlinirea idealului unității naționale, după cum afirma primul-ministru Ion I. C. Brăteanu, în Consiliul de Coroană întrunit la 14/27 august 1916: „Într-o vâltoare ca aceasta a actualului război, în care harta lumii se preface, o țară ca a noastră, o țară cu aspirațiuni naționale, nu poate să rămână până la capăt neutră, fără să-și compromită definitiv tot viitorul. Prin urmare, se impune să ieșim din neutralitate. Pe de altă parte având drept ideal unitatea națională, suntem datori să urmărim realizarea lui, căci cine știe dacă în decursul veacurilor vom mai găsi un prilej atât de prielnic ca cel de azi. Iată de ce nu putem să mergem decât alături de Aliați și în contra Puterilor Centrale”³.

Contextul politico - militar al intrării țării noastre în Primul Război Mondial și sistemul de alianțe politico - militare este prezentat mai în detaliu într-un alt articol din care cităm: „În această etapă istorică, din cursa acerbă pentru supremație, generată de interese și scopuri economice, politice, teritoriale și militare opuse, s-au creat cele două alianțe politico - militare: Tripla Alianță sau Alianța Puterilor Centrale (Germania, Austro - Ungaria și Italia) constituită la 20 mai 1882, și Tripla Înțelegere sau Antanta (Anglia, Franța și Rusia țaristă) constituită la 31 august 1907, ambele tabere imperialiste pregătindu-se intens pentru război”⁴.

Pe parcursul desfășurării evenimentelor configurația celor două alianțe s-a modificat, astfel: „La Tripla Alianță au mai aderat ulterior Turcia (1914) și Bulgaria (1915). Italia a făcut parte din alianță până în 1915. Ulterior, pe parcursul desfășurării războiului, au mai aderat la Tripla Înțelegere Japonia și Belgia (1914), Italia (1915), România (1916), SUA și

² Gl.bg. (r.) prof. univ. dr. Gheorghe Toma, Col. (r.) prof. univ. dr. Gheorghe Boaru, „Planurile de campanie și gândirea strategică românească în Primul Război Mondial. Concluzii și învățăminte pentru arta militară românească”, în *Revista Academiei de Științe ale Securității Naționale*, nr. 2/2018, Editura Academia de Științe ale Securității Naționale, București, 2018. p.80.

³ Constantin Antip, „Mărăști - Mărășești - Oituz. O epopee a istoriei naționale și universale”, în *Magazin Istoric*, anul XXI, nr. 8(245) august 1987, pp. 2-3.

⁴ Col. (r.) prof. univ. dr. Gheorghe Boaru, „Contextul politico - militar al intrării României în Primul Război Mondial, în *Revista Academiei de Științe ale Securității Naționale*, nr. 2/2018, Editura Academia de Științe ale Securității Naționale, București. 2018. p. 33.

*Grecia (1917)*⁵.

Mareșalul Constantin „Prezan, socotit de popor că a fost Marele erou al neamului românesc, cel dintâi dintre mareșalii României...a fost nu doar un comandant de excepție al trupelor române în timpul Primului Război Mondial, ci și «unul dintre cei mai mari strategii ai Primului Război Mondial, cel căruia Antanta și România îi datorează atât de mult», așa cum îl elogia mareșalul francez Ferdinand Foch. Într-un document istoric din epocă, se consemnează următoarele: «Istoria va stabili cât de mult Țara datorează acțiunii sale personale...A apărat Basarabia (în 1918-n.n.), iar la vest (în 1919-n.n.) a implantat steagul nostru victorios la Budapesta». Bustul ce-i este dedicat în curtea Mausoleului de la Mărășești, ni-l înfățișează pe acest strălucit personaj militar în ținută ostășească.»⁶

Intrarea în această primă conflagrație mondială de partea Antantei, în anul 1916, a consfințit începutul unui drum anevoios marcat prin multă vărsare de sânge a elitei militare naționale. Sacrificiul suprem al celor peste 800 000 de oameni scoși din luptă a fost comemorat prin *Marea Unire* de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918. Pe plan diplomatic, sub domnia regelui Ferdinand I *Întregitorul*, tratatele de pace încheiate cu Austria (1919), Bulgaria (1919), Ungaria (1920), precum și Tratatul de la Paris (1920), vor duce la apariția pe harta Europei a *României Mari*.

Tematica centrală a articolului nostru se concentrează în jurul evenimentelor Tratatului de pace încheiat cu Ungaria la Trianon, operă diplomatică de o însemnătate remarcabilă, atât pe plan internațional pe deoparte, cât și pentru poporul român pe de altă parte.

Contextul politico - militar al semnării Tratatului de la Trianon

Momentul final al Primului Război Mondial poate fi pus în lumină prin semnarea armistițiului de la Compiègne⁷ la data de 29 octombrie/ 11

⁵ *Ibidem*.

⁶ Tucă F., Gheorghe C., Siteanu E., *Monumente și însemne memoriale dedicate eroilor români din Marele Război de Reîntregire Națională. Dicționar*, Editura Academiei Oamenilor de Știință din România, București, 2018, pagina 246.

⁷ Tratatul de armistițiu a avut loc la 11 noiembrie 1918, între Imperiul German și puterile Antantei și a pus capăt Primului Război Mondial pe Frontul de Vest. Tratatul a fost semnat într-un vagon de tren, în pădurea Compiègne. Principalii semnatori au fost mareșalul

noiembrie 1918 de către Germania, reprezentanta Puterilor Centrale rămasă izolată din punct de vedere militar. Astfel, prin acest demers se sfârșește cea mai mare conflagrație întâlnită până în acel moment pe suprafața planetei, având un puternic rol distructiv atât pentru forțele militare cât și pentru partea civilă.

Pe plan extern, pe o perioadă mai îndelungată s-au desfășurat tratatele de pace, care au avut urmări esențiale pentru fiecare dintre cele 27 de țări participante, printre care se face vizibilă și România. Tratatul de pace au fost întemeiate la Paris, precum și în câteva localități învecinate capitalei Franței. Printre principalii reprezentanți ai actorilor statali din tabăra Antantei îi putem reaminti pe *cei patru mari*⁸. După un lung șir de înțelegeri, au fost adoptate în principal ideile liberaliste ale reprezentantului american Woodrow Wilson care „a inițiat și a susținut un nou model de abordare a relațiilor internaționale”⁹.

Ferdinand Foch, comandantul forțelor Antantei, și Matthias Erzberger din partea Germaniei.

⁸ Supraintitulați *Cei patru mari*, David Loyd George (primul ministru al Angliei în timpul Conferinței de pace de la Paris), Vittorio Orlando (primul ministru al Italiei în timpul Conferinței de pace de la Paris), Georges Clémenceau (președintele Consiliului de Miniștri ai Franței în timpul Conferinței de pace de la Paris), Woodrow Wilson (președintele S.U.A. în timpul Conferinței de pace de la Paris), au dirijat elaborarea tratatelor de pace din urma războiului.

⁹ Col. prof. univ. dr. Dorel Bușe, *Centre și raporturi de putere în relațiile internaționale în epoca post Război Rece - sinteză*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2012, p. 4.

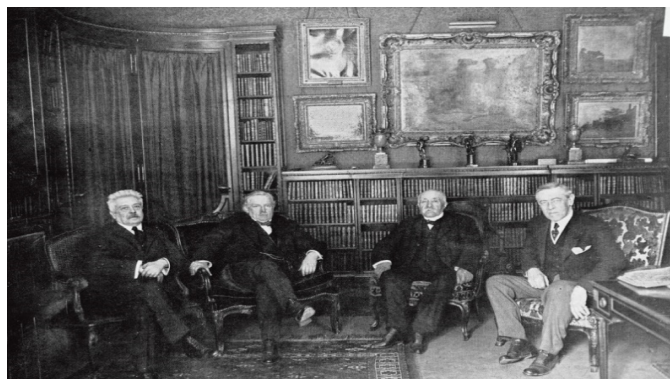

Figura nr.1. Cei patru mari în timpul Conferinței de Pace de la Paris¹⁰

Printre altele putem enumera: reducerea înarmărilor, respectarea aspirațiilor popoarelor, formarea unor state naționale, precum și crearea unei societăți multinaționale, care aveau drept scop promovarea păcii.

Datorită lipsei de coeziune a aliaților, tratativele de pace au fost elaborate cu întârziere. Rând pe rând puterile învinse și-au reglat relațiile diplomatice cu puterile aflate în tabăra învingătoare. Astfel, la 28 iunie 1919, la Versailles, în Sala Oglinzilor, a fost încheiat un tratat de pace cu Germania. De asemenea, în același an au fost semnate tratate de pace cu Austria la Saint Germain și cu Bulgaria la Neuilly. În anul 1920, au fost semnate tratatele ce reglementau relațiile cu Ungaria respectiv Turcia.

Trecând pe plan intern, perioada imediat următoare sfârșitului Primului Război Mondial a fost marcată de o vizibilă voință de luptă pentru îndeplinirea idealului național, care a rămas întipărit în conștiința națională devenind o constantă a trecerii timpului. Având ca apogeu lupta armată, dorința de unitate a fost desăvârșită prin demonstrația de solidaritate arătată de românii de pretutindeni, culminată cu evenimentele de la data de 1 decembrie 1918, prin care se adoptă *Rezoluția Unirii* citită de Vasile Goldiș,

¹⁰ Problema Transilvaniei la Conferința de Pace de la Paris, foto: disponibil la <http://altmarius.ning.com/profiles/blogs/problema-transilvaniei-la-conferinta-de-pace-de-la-paris-1>, accesat la data de 21.10.2019.

ce decreta „unirea tuturor românilor din Transilvania, Banat și țara Ungurească ... cu România”¹¹.

Urmările acestui proces, prin care toate provinciile istorice locuite de români s-au unit în cuprinsul aceluiași stat național, sunt deduse cu ușurință. Printr-o logică extrapolare, Unirea a fost nevoită să fie protejată de modalitatea de interpretare a factorului extern, surprins de parcursul evenimentelor de la Alba Iulia. Astfel, situația poate fi privită pe două planuri, obiectul central de analiză fiind în ansamblu activitatea diplomatică realizată în România la data de 1 decembrie 1918, și în mod particular problema Transilvaniei.

Putem evidenția raporturile dintre România și forul internațional al păcii de la Paris. Delegația României trimisă să ia parte la discuțiile internaționale dintre anii 1918 - 1920 a fost reprezentată pe rând de două dintre personalitățile emblematice ale neamului românesc.

Ocupând fiecare funcția de conducere a ramurei executive, Ion I.C. Brătianu, precum și Alexandru Vaida -Voevod au fost figurile importante, care au reprezentat interesele României pe plan internațional, apărând integritatea statului național român. Chiar dacă modul de abordare a problemei a fost specific fiecăruia în parte, politica lor pe plan internațional a fost puternic apreciată, mai ales, din punct de vedere al caracterului diplomatic asumat. În esență, demersul lor s-a materializat printr-o bătălie diplomatică împotriva Ungariei pentru Transilvania și în principal pentru fixarea graniței comune dintre cele două state.

Ion I.C. Brătianu a manifestat o „*politică de rezistență*”¹², luptând pentru scopul național cu o determinare asiduă. A refuzat orice propunere de a trasa granița dintre cele două state altfel decât se prevedea indirect prin *Tratatul de Alianță* cu Antanta semnat în anul 1916. Acesta a fost nevoit să accepte în cele din urmă o variantă finală adusă la cunoștința guvernului de la București la data de 12 octombrie 1919, datorită respectării principiului etnic. Acesta și-a exprimat regretul în decursul activității sale internaționale susținând „*că stabilirea frontierei s-a făcut fără participarea noastră*”.

¹¹ Bogdan Murgescu (coord.), *Istoria României în texte*, Editura Corint, București, 2001, p. 283.

¹² Valeriu Florin Dobrinescu, *România și sistemul tratatelor de pace de la Paris (1919-1923)*, Iași, Institutul European, 1993, p. 90.

O dată cu schimbarea guvernului Brătianu, noul șef executiv, Alexandru Vaida -Voevod, numit și prim delegat al României la Conferința de Pace, la data de 10 ianuarie 1920, a schimbat modul de abordare a problemei pe plan internațional și a pledat pentru renunțarea politicii de rezistență utilizate de predecesorul său. Acesta a luptat din punct de vedere diplomatic împotriva acuzațiilor oferite de contele Albert Appónyi¹³, având câștig de cauză. Astfel, acesta a pregătit cadrul oportun semnării Tratatului de pace de la Trianon.

Nu în ultimul rând, relația dintre România și Ungaria s-a demonstrat a fi tulbure nu numai din disputele diplomatice pe plan internațional.

Pe plan militar, se evidențiază lupta armată ce a condus la eliberarea Transilvaniei ocupate. „S-a realizat un dispozitiv de acoperire, comandat de generalul Gheorghe Mărdărescu, compus din două sectoare. Sectorul de acoperire de nord, apărat de Grupul de Nord comandat de generalul Nicolae Mihăescu, care avea o deschidere de 150 Km și Sectorul de sud tot cu o deschidere de 150 Km, apărat de Grupul de Sud comandat de generalul Ștefan Holban. Rezerva generală era concentrată în regiunea Carei - Oradea - Debrecen”¹⁴.

Războiul româno - maghiar a avut ca scop principal alungarea administrației și a trupelor maghiare în afara granițelor statului. Acest fapt este determinat de atitudinea maghiarilor, care au trecut la arestarea și persecutarea membrilor delegațiilor din vestul țării participanți la Marea Adunare de la Alba Iulia. Ca urmare „armata română a început acțiuni de luptă spre vest, în luna decembrie 1918, ajungând pe aliniamentul: Satu Mare, Sălaj, Bihor, Arad. Cu aprobarea Consiliului Militar Suprem Interaliat de la Paris, armata română a alungat administrația maghiară și trupele maghiare, în luna aprilie 1919, până

¹³ Albert Appónyi, *conte de Nagyppony*, (n. 29 mai 1846, Viena - d. 7 februarie 1933, Geneva), a fost un politician maghiar, scriitor, memorialist, ministru al învățământului în Regatul Ungariei; în 1910, a fost membru al fracțiunii kossuthiste, iar din 1914 a devenit liderul acestui partid; din 15 iunie 1917, până în 8 mai 1918, a ocupat din nou funcția de ministru al învățământului. După Primul Război Mondial a fost șeful delegației de pace a Ungariei la Paris.

¹⁴ Col. (r.) prof. univ. dr. Gheorghe Boaru, „Contribuția armatei române la apărarea Marii Uniri, după 1 decembrie 1918”, în *Revista de Științe Militare nr. 1/2019*, Editura Secția de Științe Militare a Academiei Oamenilor de Știință din România, București, 2019, p. 96.

la Tisa. Printre localitățile eliberate în vestul țării a fost și orașul Oradea, la 20 aprilie 1919”¹⁵.

Sub comanda generalului Gheorghe Mărdărescu, trupele române au luptat cu o înverșunare și o determinare aparte reușind ca, în luna aprilie a anului 1919, linia frontului să fie reprezentată de malul râului Tisa. Sub această realitate, scopul inițial al confruntării armate a fost realizat. Însă, contraofensiva surprinzătoare a armatei maghiare a determinat reluarea luptei militare și, în cele din urmă, conducerea politico - militară a României, reprezentată de prim ministru Ion I. C. Brătianu, „a luat decizia de a trece dincolo de râul Tisa pentru a nimici armata ungară și a desăvârși victoria”¹⁶. Evenimentul este și mai marcant prin prezența pe front al Regelui Ferdinand I și a Reginei Maria. Prin notorietatea de care se bucurau, suveranii au amplificat sentimentul de luptă pentru patrie și au stimulat potențialul soldaților aflați într-o misiune cu o puternică importanță națională.

Intrarea armatei române în Budapesta este un fapt istoric rămas emblematic în istorie. Trupele românești au ocupat capitala maghiară și au atribuit victoriei un simbol aparte: opinca unui sergent valah pusă pe clădirea Parlamentului în capul drapelului adversarului. Pe urmă, acestea s-au retras la data de 3 septembrie ca urmare a deciziei Consiliului Militar Suprem Interaliat de la Paris. Astfel, ziua de 4 august 1919, rămâne cu adevărat un reper al crâncenei istorii relaționale dintre statul român și cel maghiar. Având o perioadă de nouă luni, războiul româno - maghiar din 1919, a avut un adevărat caracter distructiv: „Românii au pierdut 188 de ofițeri și 11 478 de soldați, din care 69 ofițeri și 3601 de soldați morți”¹⁷.

Putem admira demersurile instituției militare. Aceasta a urmat cu strictețe obiectivele politice ale statului român și, luptând cu îndârjire, a reușit să apere cu desăvârșire idealul național.

Atât din punct de vedere extern, cât și din punct de vedere intern, perioada de dinaintea semnării Tratatului de la Trianon poate fi caracterizată printr-o dinamică aparte puternic resimțită de statul național unitar român aflat într-o continuă emancipare. Așa cum afirmă și istoricul român Valeriu

¹⁵ *Ibidem*, p. 95.

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ *Ibidem*, p. 100.

Florin Dobrinescu, factorii care au prelungit momentul semnării Tratatului de la Trianon sunt: „crearea unei zone neutre, trimiterea unor emisari la Budapesta, amânarea fixării graniței româno - ungară, atitudinea guvernului Kun, propaganda ungară desfășurată la Paris, ca și în capitalele celorlalte mari puteri, care urmărea negarea Deciziei Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia”¹⁸.

Conținutul Tratatului de la Trianon

Semnarea Tratatului de la Trianon este un eveniment internațional ce a avut loc la data de 4 iunie 1920, în Complexul Versailles. Acesta a avut rolul de a reglementa relațiile dintre puterile aliate învingătoare în Primul Război Mondial și Ungaria, statul succesor dualismului austro - ungar aflat în tabăra puterilor învinse.

Astfel, în cadrul acestui proces diplomatic, prezidat de președintele francez Alexandre Millerand, întâlnim 17 țări semnatare provenite din tabăra învingătoare: Franța, Statele Unite ale Americii, Marea Britanie, Italia, Japonia, Belgia, China, Cuba, Grecia, Nicaragua, Panama, Polonia, Portugalia, România, Regatul Sârbo - Croato - Sloven, Thailanda, Cehoslovacia, iar de partea Puterilor Centrale: Ungaria.

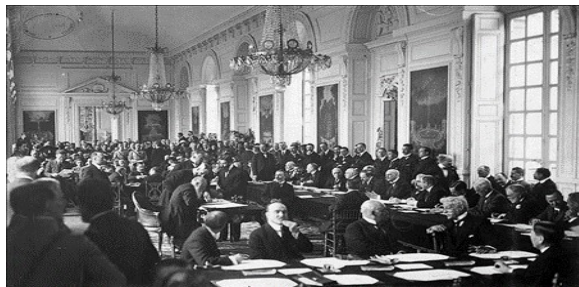

Figura nr. 2. Semnarea Tratatului de la Trianon¹⁹

¹⁸ Valeriu Florin Dobrinescu, *România și Ungaria de la Trianon la Paris (1920 - 1947)*, Editura Viitorul Românesc, București, 1996, p. 29.

¹⁹The proceedings of the Paris peace conference began, foto: disponibil la <http://romaniacentenary.org/winning-the-peace-1919> - 1920, accesat la data de 20.12.2019.

Principala responsabilitate a întocmirii tratatului a fost reprezentată de fixarea granițelor statului învins. În calcularea frontierelor sale, experții s-au raportat la *principiul naționalităților*, toate teritoriile majoritar etnic străine declarându-se independente de statul maghiar și de monarhia habsburgică imediat după terminarea primei conflagrații mondiale.

Lucrarea diplomatică este de o complexitate apreciată fiind alcătuită dintr-un preambul și 364 de articole delimitate prin 14 părți.

Încă din începutul prevederii diplomatice, se face o scurtă referire la dizolvarea dualității austro - ungare, un nou stat denumit Ungaria apărând pe harta continentului european²⁰. În ceea ce privește raportul acestuia cu vecinii săi, noul stat a renunțat la drepturile și titlurile deținute asupra teritoriilor fostei monarhii austro - ungare, care au fost atribuite și recunoscute anumitor țări din tabăra învingătoare.

Ca urmare a angajării reprezentanților statelor participante la semnarea tratatului, Ungaria este nevoită să cedeze o parte însemnată din teritoriul său. Atât Transilvania, Fiume, Banat, cât și Rutenia Subcarpatică sunt cedate după cazul particular României, Iugoslaviei, respectiv Cehoslovaciei. Cedarea acestor teritorii a creat o stare de revoltă poporului maghiar, puternic afectat de pierderile sale teritoriale. Președintele delegației maghiare de pace, contele Appónyi, a subliniat deseori faptul că principiul națiunilor nu a fost aplicat într-o modalitate corectă, fiind în realitate contrazis de realitatea istorică. Ungaria milenară poate fi categorisită ca fiind un stat mozaic, poliglot, al națiunilor, impropriu unui stat național unitar²¹.

Pe lângă aceste prevederi importante, Ungaria este nevoită să își asume prevederi din punct de vedere educațional, militar, politic, extern, financiar. În ceea ce privește obiectivul militar, Ungaria este nevoită să își păstreze o armată formată doar din 35 000 de soldați, și chiar și aceasta sub pretextul demobilizării. De asemenea, aceasta nu și-a câștigat dreptul de a deține aviație militară, tancuri, artilerie grea, flotă de război.

Autoritatea de la Budapesta a negat deseori legitimitatea acestui tratat, considerat în istoria maghiară drept un *Diktat*. Actul diplomatic a avut un impact puternic asupra configurației teritoriale și demografice ale statului

²⁰ Romulus Seișeanu, *Principiul Naționalităților*, Editura Albatros, București, 1996, p. 302.

²¹ *Ibidem*, p. 305.

marcat de înfrângerea în război. În momentul premergător anului 1914, populația Regatului Ungariei număra aproximativ 20 de milioane de locuitori situându-se pe un teritoriu de aproximativ 425 000 km². Populația maghiară era minoritară populațiilor de altă etnie, ceea ce aprobă faptul că statul maghiar poate fi asemănat cu un stat al naționalităților. Elementul demografic și cel teritorial s-a schimbat din punct de vedere al numărului de persoane și al întinderii imediat după semnarea Tratatului de la Trianon. Noul stat avea un teritoriul de 93 000 km² și o populație de aproximativ 8 milioane, de locuitori, majoritar de etnie maghiară.

Importanța Tratatului de la Trianon pentru statul român

Tratatul de la Trianon reprezintă un eveniment istoric cu o puternică însemnătate, fiind considerat un reper istoric național. Gradul ridicat de însemnătate este puternic vizibil la o scurtă comparare a perioadei anterioare și următoare semnării actului diplomatic.

România, făcând parte din tabăra statele învingătoare Primului Război Mondial, s-a bucurat de prevederile Tratatului de la Trianon, desăvârșindu-și prin acest act integritatea și statalitatea unitară. De asemenea, trebuie reamintit demersul delegației naționale reprezentată de Nicolae Titulescu și de dr. Ioan Cantacuzino, care au luptat pentru interesul național până în ultimul moment.

Conform articolului 45 din Partea a III-a a Tratatului: „*Ungaria renunță, în ceea ce o privește, în favoarea României, la toate drepturile și teritoriile asupra fostei monarhii Austro - Ungare situate dincolo de frontierele Ungariei, astfel cum sunt fixate la art.27, partea a II-a (Frontierele Ungariei) și recunoaște prin prezentul Tratat sau prin orice alte Tratatate încheiate în scopul de a îndeplini prezenta încheiere, ca făcând parte din România*”²². Această prevedere diplomatică este foarte importantă pentru unitatea statală, deoarece, după lungile conflicte pe baza acestei teme, atât Transilvania, cât și Banatul sunt legitime ca făcând parte din teritoriul românesc.

²² Treaty_of_Trianon, disponibil la https://wwi.lib.byu.edu/index.php/Treaty_of_Trianon, accesat la data de 19.12.2019.

Așa cum sublinia și Frederich Ratzel, frontiera este o zonă, nu o limită²³. În ceea ce privește problema frontierei dintre statul român și statul ungar, aceasta a fost dezbătută de numeroși experți englezi, americani, francezi, italieni, români, sârbi și a fost fixată prin prevederile articolelor 27 - 35 ale Tratatului.

Granița stabilită la Trianon este conform concepției moderne asupra frontierelor juridico - politice²⁴. Putem admite această afirmație prin satisfacerea principiului naționalităților și prin respectarea principiului liberei determinări a popoarelor, decizia fiind obiectivă. De asemenea, prin intermediul tratatului, în special prin articolul 74, se declară recunoașterea de către Ungaria a granițelor stabilite, în raport cu statele care au beneficiat de atribuirea teritorială din partea sa.

Prin semnarea Tratatului de la Trianon, actul de autodeterminare de la 1 Decembrie 1918, a fost impus opiniei publice internaționale ca un drept istoric inalienabil al națiunii române. Așa cum sublinia și Nicolae Titulescu: „*Tratatul de la Trianon apare tuturor românilor și îndeosebi celor din Ardeal, ca o consfințire a unei ordini de drept mult mai redusă decât aceea pe care veacuri de conviețuire și suferințe comune au săpat-o în conștiința istorică.*”²⁵.

„Condițiile istorice din timpul Marelui Război ne-au ajutat să realizăm visul de veacuri al neamului românesc. Generațiile de atunci și-au dovedit patriotismul prin fapte, nu prin vorbe ca politicienii de azi, iar generația de azi este chemată să continue ceea ce au construit înaintașii lor și să apere patria română”²⁶.

²³ Romulus Seișeanu, *op. cit.*, p. 233, *apud*, Frederich Ratzel, *Politische Geographie*, p. 538.

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ Gheorghe Buzatu, Marusia Cârstea, *Europa în Balanța Forțelor (1919-1939)*, Editura Mica Valahie, București, 2011, p. 25.

²⁶ Florian Tucă, Eugen Siteanu, „Regele Ferdinand întâiul, părintele Patriei”, *Revista de Științe Militare*, nr.1/2017, pagina 139.

Figura nr.3. Propunerile delimitării teritoriale dintre România și Ungaria (numărul 9 reprezintă granița stabilită la Trianon)²⁷

Concluzii

Nu vom putea desprinde niciodată marea victorie politico - diplomatică românească obținută prin Tratatului de la Trianon, de contribuția armatei române la această victorie. „Operațiile armatei române de la sfârșitul anului 1918, din cursul anului 1919, și începutul anului 1920, fac parte din războiul de eliberare și întregire a națiunii dus de poporul nostru în perioada 1916 - 1920. Deși pe fronturile europene războiul a încetat la 11 noiembrie 1918, când s-a semnat armistițiul de la Compiègne,

²⁷ Evoluția frontierei etnice și politice româno - maghiare reflectată în documente istorice maghiare, foto: disponibil la https://www.researchgate.net/figure/figura-2-variante-pentru-trasarea-frontierei-romano-maghiare-propuse-la-trianon-1920_fig1_282286012, accesat la data de 20.12.2019.

poporul român și armata sa au trebuit să lupte din greu mai mult de un an pentru a-și apăra unitatea națională și teritorială”²⁸.

În perioada următoare anului 1920, o constantă în politica statului maghiar poate fi considerată dorința revizionistă. Aceasta a fost satisfăcută în perioada 1938 - 1941, unde prin cel De Al Doilea Dictat de la Viena, problema Transilvaniei este din nou readusă în plan internațional la data de 30 august 1941.

Evenimentul istoric desfășurat la Versailles pe data de 4 iunie a anului 1920, rămâne în identitatea națională un reper inestimabil al istoriei. Milioane de români au privit actul diplomatic ca pe o puternică victorie morală simțită printr-o profundă stare de bucurie.

Prin consfințirea integrității teritoriale ale Transilvaniei și Banatului Oriental, Tratatul de la Trianon se completează, astfel, cu prevederile diplomatice de la Saint - Germain și Neuilly și oferă cadrul oportun punerii în aplicare a spiritului patriotic renăscut în prima zi a lunii decembrie din memorabilul an 1918.

Cu siguranță, demersul îndeplinirii interesului național poate fi catalogat ca fiind un gest eroic pentru toții diplomații români, care au participat la *Conferința de pace de la Paris*. Pentru națiunea noastră, prevederile semnate la Paris în Complexul Versailles reprezintă cel mai frumos omagiu adus unității naționale care, din anul 1920, poate fi considerată desăvârșită.

Ziua de 4 iunie 1920, rămâne în inima și în mintea românilor ca fiind de o însemnătate apreciată și poate fi considerată ca fiind o adevărată sărbătoare națională.

BIBLIOGRAFIE

ANTIP C., „Mărăști - Mărășești - Oituz. O epopoe a istoriei naționale și universale”, în *Magazin Istoric, anul XXI, nr. 8(245) august 1987*, pp. 2 - 3.

²⁸ Col. (r.) prof. univ. dr. Gheorghe Boaru, *op.cit.* p. 100.

- BUZATU G., CÂRSTEA M., *Europa în Balanța Forțelor (1919-1939)*, Editura Mica Valahie, București, 2011, p. 25.
- Col. (r.) prof. univ. dr. BOARU G., „Contextul politico - militar al intrării României în Primul Război Mondial, în *Revista Academiei de Științe ale Securității Naționale*, nr. 2/2018, Editura Academia de Științe ale Securității Naționale, București. 2018. p. 33.
- Col. (r.) prof. univ. dr. BOARU G., „Contribuția armatei române la apărarea Marii Uniri, după 1 decembrie 1918”, în *Revista de Științe Militare nr.1/2019*, Editura Secția de Științe Militare a Academiei Oamenilor de Știință din România, București, 2019, p. 96.
- Col. prof. univ. dr. BUȘE D., *Centre și raporturi de putere în relațiile internaționale în epoca post Război Rece - sinteză*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2012, p. 4.
- DOBRINESCU V. F., *România și Ungaria de la Trianon la Paris (1920 - 1947)*, Editura Viitorul Românesc, București, 1996, p. 29.
- Gl.bg. (r.) prof. univ. dr. TOMA G., Col. (r.) prof. univ. dr. BOARU G., „Planurile de campanie și gândirea strategică românească în primul Război Mondial. Concluzii și învățăminte pentru arta militară românească”, în *Revista Academiei de Științe ale Securității Naționale*, nr. 2/2018, Editura Academia de Științe ale Securității Naționale, București, 2018. p.80.
- MURGESCU B., (coord.), *Istoria României în texte*, Editura Corint, București, 2001, p. 283.
- Valeriu Florin Dobrinescu, *România și sistemul tratatelor de pace de la Paris (1919-1923)*, Iași, Institutul European, 1993, p. 90.
- SEIȘEANU R., *Principiul Naționalităților*, Editura Albatros, București, 1996, p. 302.
- TUCĂ F., GHEORGHE C., SITEANU E., *Monumente și însemne memoriale dedicate eroilor români din Marele Război de Reîntregire Națională. Dicționar*, Editura Academiei Oamenilor de Știință din România, București, 2018.
- TUCĂ F., SITEANU E., „Regele Ferdinand Întâiul, părintele Patriei”, *Revista de Științe Militare*, nr.1/2017.

Evoluția frontierei etnice și politice româno - maghiare reflectată în documente istorice maghiare, foto: disponibil la https://www.researchgate.net/figure/figura-2-variante-pentru-trasarea-frontierei-romano-maghiare-propuse-la-trianon-1920_fig1_282286012, accesat la data de 20.12.2019.

<http://altmarius.ning.com/profiles/blogs/problema-transilvaniei-laconferinta-de-pace-de-la-paris-1>, accesat la data de 21.10.2019.

[http://romaniacentenary.org/winning-the-peace-1919 - 1920](http://romaniacentenary.org/winning-the-peace-1919-1920), accesat la data de 20.12.2019.

Treaty_of_Trianon, disponibil https://wwi.lib.byu.edu/index.php/Treaty_of_Trianon, accesat la data de 19.12.2019.

